

Specificering av målen i Miljö Steg 4

Miljömål 1 Luftföroeningar och buller från väg-, spår- och sjötrafik

Vision

Landstingets transporter ska enbart utföras med förnybara drivmedel och till hälsomässigt acceptabla bullernivåer.

Mål för perioden

År 2006 ska minst en fjärdedel av landstingets person- och varutransporter utföras med förnybara drivmedel. Senast 2003 ska en plan för bullerminskning finnas i verksamheter som upphandlar eller bedriver väg- och spårtrafik.

Specificering

1.1. Vad menas och varför?

1.1.1 "Luftföroeningar"

Omfattning:

- Koldioxid

Avgränsning:

- *Övriga luftföroeningar från trafik ingår inte*

I miljömålsformuleringen används begreppet "Luftföroeningar". I detta kan anses ingå såväl koldioxid som kväveoxider, svaveloxider och kolväten. I "Vision" och "Mål" specificeras emellertid målet endast till att omfatta viss grad av användande av "förnybara drivmedel". Därmed får målet anses fokuseras på att landstinget skall minska utsläppen av fossil koldioxid i första hand. "Vision" och "Mål" innehåller inte några kvantifierade krav på reduktion av andra luftföroeningar än koldioxid.

1.1.2. ”Landstingets transporter skall enbart utföras med förnybara drivmedel...”

Omfattning:

- Väg- eller sjötransporter av personer eller varor som utförs som en del av landstingets verksamheter. Transporterna kan ske av landstingets egna enheter eller utföras av upphandlade entreprenörer.

Avgränsning:

- Transporter som utförs som leverans av inköpta varor eller tjänster ingår inte (uppföljningsmöjligheter saknas för närvarande, transporterna utgör en begränsad del av det totala transportarbetet).
- Spårtransporter ingår inte (spårtrafiken drivs redan med förnybar el)

1.1.3. ”Minst en fjärdedel”

Målet är inte entydigt. Landstinget kan redovisa olika indikatorer, som visar att utvecklingen går i rätt riktning och i önskvärd takt. Exempel på indikatorer är:

- Andel förbrukade förnybara drivmedel av totala mängden förbrukade drivmedel
- Mängd koldioxidutsläpp från förnybara drivmedel av totala mängden koldioxidutsläpp
- Andel fordon som drivs av förnybara drivmedel av totala antalet fordon. Andel miljöbilar enligt Stockholms stads definition av totala antalet bilar
- Antal personkilometer med förnybara drivmedel av totala antalet personkilometer
- Antal resor med förnybara drivmedel av totala antalet resor
- Antal transporter som inte utförts. För vissa verksamheter ligger möjligheten att minska utsläpp av fossil koldioxid framför allt i att reducera det totala antalet utförda transporter.
- Det skulle vara önskvärt att endast en indikator kunde användas för att redovisa begreppet ”minst en fjärdedel”. Landstingets person- och varutransporter är emellertid starkt diversifierade. De redovisningssystem som är möjliga att bygga upp under programperioden medger därför inte redovisning av en enda indikator. Nedan definieras vilken typ av redovisning respektive verksamhet skall rapportera.

1.1.4. ”Förnybara drivmedel”

Med förnybart drivmedel avses fordonsbränsle som ej är fossilt

Omfattning:

- Etanol framställd ur växtprodukter
- Biogas framställd genom rötning eller annan nedbrytning av växt- eller djurprodukter
- Vätgas framställd genom elektrolys av vatten med förnybar el
- El från vattenkraft, vindkraft eller kraftverk som använder biobränsle
- Övriga bränslen framställda ur biologisk råvara

Avgränsning:

- Bensin bedöms inte som förnybar
- Diesel bedöms inte som förnybar
- Naturgas bedöms inte som förnybar
- Övriga bränslen framställda ur fossila råvaror bedöms inte som förnybara

1.1.5. ”...landstingets person- och varutransporter...”

se 1.1.1 ”Landstingets transporter skall enbart utföras med förnybara drivmedel

1.1.6. ”..plan för bullerminskning...”

Följande kriterier gäller för begreppet ”plan”(handlingsplan):

1. Handlingsplanen ska innehålla mål, tidplan och ansvarfördelning.
2. Handlingsplanen ska innehålla en beskrivning av hur bullret ska minskas och/eller hållas på en godtagbar nivå. Helst ska uppmätta värden föras in i dokumentet.
3. Handlingsplanen ska vara beslutad av förvaltningen/bolagets nämnd eller styrelse och implementerad i verksamheten.
4. Handlingsplanen ska revideras årligen i samband med budgetarbetet.

1.1.7. ”..verksamheter som upphandlar eller bedriver väg- och spårtrafik..”

se 1.1.2 ”Landstingets transporter skall enbart utföras. till hälsomässigt acceptabla bullernivåer”

1.2. Vem är berörd?

1.2.1 ”Landstingets transporter skall enbart utföras med förnybara drivmedel...”

De förvaltningar/bolag som skall utföra minst en fjärdedel av transporterna med förnybara drivmedel är:

- AB Storstockholms Lokaltrafik (exkl spårtrafiken)
- Färdtjänsten
- Waxholms Ångfartygs AB
- Medicarrier AB
- Stockholms läns sjukvårdsområde/SLL Transport, Hemsjukvårdens resor och andra patientrelaterade resor
- Landstingsstyrelsens förvaltning: BV/Enheten för Ambulanssjukvård. Sjukreseenheten och Link redovisas via Färdtjänsten
- Övriga förvaltningar/bolag som har tjänstebilar eller förmånsbilar

För precisering av hur de olika enheterna skall redovisa hänvisas till 1.1.5 samt 1.3.1.

1.2.2. ”Landstingets transporter skall enbart utföras.till hälsomässigt acceptabla bullernivåer”

Den enhet som skall redovisa handlingsplaner för bullerminskning är:

- AB Storstockholms lokaltrafik

1.3. Hur skall redovisningen ske?

Miljöavdelningen vid LSF distribuerar årligen via landstingets centrala rutiner för årsredovisning och delårsredovisning uppgifter till alla berörda förvaltningar/bolag om vilka uppgifter som skall inrapporteras till miljöavdelningen och när detta skall ske.

1.3.1 ”Landstingets transporter skall enbart utföras med förnybara drivmedel...”

- AB Storstockholms Lokaltrafik

För busstrafiken inrapporteras total mängd förbrukad diesel, total mängd förbrukad etanol, total mängd förbrukad biogas, totalt antal dieselbussar, antal ”trängselbussar”, totalt antal

biogasbussar, totalt antal etanolbussar, antal bussar som drivs på blandning av diesel med inblandning av annat bränsle samt vilken inblandning som använts. SL skall därutöver ange antal personkilometer per trafikslag.

- Färdtjänsten
inrapporterar totalt antal resor resp. personkilometer dels i taxi och dels i specialfordon. Om möjligt skall också entreprenörernas resp. andel fordon drivna med fossilfritt bränsle inrapporteras
- Waxholms Ångfartygs AB
inrapporterar total mängd förbrukat bränsle i verksamheten samt andel därav som är förnybart
- MediCarrier AB
inrapporterar total mängd förbrukat bränsle i verksamheten samt andel därav som är förnybart
- Stockholms läns sjukvårdsområde/SLL Transport, Hemsjukvårdens resor och andra patientrelaterade resor

inrapporterar dels total mängd förbrukat bränsle i verksamheten samt andel därav som är förnybart, dels antal miljöbilar samt totala antalet bilar
- Landstingsstyrelsens förvaltning: BV (Enheten för Ambulanssjukvård) och Miljöavdelningen (personalens arbetsresor). Sjukreseenheten och Link redovisas via Färdtjänsten.

inrapporterar total mängd förbrukat bränsle i verksamheten samt andel därav som är förnybart
- Alla förvaltningar/bolag som har tjänste- och förmånsbilar, som inte inräknats i ovanstående punkter

inrapporterar dels total mängd förbrukat bränsle i verksamheten samt andel därav som är förnybart, dels antal miljöbilar samt totala antalet bilar

Miljömål 2 Luftföroeningar från värme- och elproduktion

Vision

Värme och elektricitet i landstingets lokaler ska enbart komma från miljöanpassade energikällor.

Mål för perioden

År 2006 kommer minst 75 % av värme och elektricitet från miljöanpassade energikällor. Den totala energikonsumtionen ska inte ha ökat jämfört med år 2000.

Specificering

2.1. Vad menas och varför?

2.1.1 ”Luftföroeningar”

Omfattning:

- Koldioxid

Avgränsning:

- Övriga luftföroeningar ingår inte

I miljömålsformuleringen används begreppet ”Luftföroeningar”. I detta kan anses ingå såväl koldioxid som kväveoxider, svaveloxider och kolväten. I ”Vision” och ”Mål” specificeras emellertid målet endast till att omfatta ”miljöanpassade” energikällor. För närmare förklaring till detta begrepp, se nedan. Målet bedöms fokuseras på att landstinget skall minska utsläppen av fossil koldioxid i första hand, dels på grund av förklaringen av begreppet ”miljöanpassade” nedan, dels för att analogi skall nås gentemot omfattning och avgränsning under 1.1.1.

2.1.2 ”..landstingets lokaler..”

Omfattning:

- Alla lokaler som ägs av landstinget

Avgränsning:

- Landstingsverksamhet som bedrivs i förhyrda lokaler ingår inte, oavsett om denna bedrivs av landstinget eller av upphandlad entreprenör. Huvuddelen av landstingets kärnverksamhet bedrivs i

egna lokaler. Det är inte praktiskt möjligt att identifiera värme- och elkostnader i förhyrda lokaler.

- Verksamhet i landstingets lokaler som bedrivs av extern hyresgäst ingår (föreliggande redovisningssystem möjliggör ej separation av denna värme- och elförbrukning)

2.1.3. ”..miljöanpassade energikällor..”

Omfattning:

- Vattenkraft
- Solenergi
- Vindkraft
- Biobränsle inkl. biogas
- Kärnkraft (politiskt ställningstagande år 2002)
- Hushålls- och industriavfall till andel som definieras av Fortum. Avfallet består både av biobränsle och produkter med fossilt ursprung.
- Tallbecksolja

Avgränsning:

- Kolkraft
- Oljekraft
- Oljeeldning
- Stadsgas
- Naturgas
- Torv

2.1.4 ”Den totala energikonsumtionen..”

Energiförbrukningen av värme och el skall vägas samman vid utvärderingen av om målet är uppfyllt.

2.2. Vem är berörd?

Energiförbrukningen i alla landstingsägda lokaler ska mätas. I mätningen räknas även andra mindre verksamhetsutövare in, som finns inom byggnaden såsom frisörer, pressbyråkiosker, apotek osv. Detta på grund av att det är förhållandevis dyrt att mäta och extrahera små externa hyresgästers elkonsumtion.

Locum AB och SL Infrateknik AB är till största delen ägare av miljömålet. Alla landstingets förvaltningar och bolag ska emellertid medverka i arbetet att nå målet genom att vara sparsamma med elkonsumtionen i sin verksamhet.

2.3. Hur skall redovisningen ske?

Miljöavdelningen vid LSF distribuerar årligen via landstingets centrala rutiner för årsredovisning och delårsredovisning uppgifter till alla berörda förvaltningar/bolag om vilka uppgifter som skall inrapporteras till miljöavdelningen och när detta skall ske.

Locum AB ska lämna följande värden årligen till Landstingsstyrelsens förvaltning.

- total mängd elenergi för SLL
- nyckeltal elenergi i kWh/kvm BTA
- andel miljöanpassad elenergi

- total mängd värmeenergi för SLL
- nyckeltal värmeenergi i kWh/kvm BTA
- andel miljöanpassad värmeenergi

- sammanvägd andel miljöanpassad energi

SL AB ska lämna följande värden årligen till Landstingsstyrelsens förvaltning.

- total mängd elenergi för SLL
- andel miljöanpassad elenergi

- total mängd värmeenergi för SLL
- andel miljöanpassad värmeenergi

- sammanvägd andel miljöanpassad energi

Miljömål 3 Äldre föroreningar i mark och byggnader

Vision

Förorenade markområden och byggnader är sanerade. Inga nya föroreningar tillkommer.

Mål för perioden

År 2006 är minst hälften av alla identifierade mark- och byggnadsföroreningar sanerade.

Specificering

SLL:s miljömål och dess definitioner fritar inte förvaltningar och bolag från de krav som svensk miljölagstiftning ställer.

3.1. Vad menas och varför?

3.1.1. ”Förorenade markområden och byggnader..”

Omfattning:

- uppställningsplatser för fordon (risk för utsläpp av driv- och smörjmedel samt andra kemikalier till marken)
- fastigheter där bränslen eller kemikalier hanterats eller förvarats
- fastigheter med fogmaterial av PCB
- fastigheter med depositioner av kvicksilver, -legeringar eller –föreningar i avloppssystemet
- fastigheter innehållande asbest som byggmaterial

Avgränsning:

- spårområden, som är i bruk ingår ej, om indikation på allvarlig förorening med spridningsrisk saknas
- förorenade fastigheter, som fortfarande används för verksamhet av det slag som skapat föroreningen, ingår normalt ej, såvida inte föroreningen bedöms som allvarlig och spridningsrisk föreligger. Kartläggning av behov och eventuell sanering utförs då verksamheten upphör, byggs om eller då behov av omedelbar sanering identifieras.

Förorening:

Då föroreningar identifieras i samband med om-, ny- eller tillbyggnad skall minst hälften saneras.

3.2. Vem är berörd?

Målet berör förvaltningar och bolag som äger eller förvaltar fastigheter, dvs Locum AB och SL AB. Målet berör också förvaltningar eller bolag som genom sin verksamhetsutövning kan ha åstadkommit föroreningar.

3.3. Hur skall redovisningen ske?

Miljöavdelningen vid LSF distribuerar årligen via landstingets centrala rutiner för årsredovisning och delårsredovisning uppgifter till alla berörda förvaltningar/bolag om vilka uppgifter som skall inrapporteras till miljöavdelningen och när detta skall ske.

Locum AB, SL AB och WÅAB skall årligen inrapportera till LSF Miljö:

- Uppgifter om identifierade föroreningar enligt 3.1.1
- Uppgift om sanerade föroreningar enligt 3.1.1

Folktandvården skall redovisa:

- Kartlagda respektive ej kartlagda möjliga kvicksilverföroreningar i nuvarande och tidigare verksamhetslokaler
- Sanerade respektive ej sanerade kvicksilverföroreningar i nuvarande och tidigare verksamhetslokaler

Miljömål 4 Läkemedelsrester i mark, vatten och luft**Vision**

Landstingets verksamhet tillför inga svårnedbrytbara läkemedelsrester till mark, vatten och luft.

Mål

År 2006 har handlingsplaner för att minska läkemedelsrester i naturen antagits och används i landstingets alla vårdsektorer.

Specifikation

4.1. Vad menas och varför?

4.1.1 "Landstingets verksamhet"

Omfattning:

- Sluten och öppen vård bekostad av landstinget
- Folk tandvården
- Ambulanssjukvård

Avgränsning:

- Landstingsverksamheter utanför de som nämns ovan
- Vård bekostad av landstinget utförd utanför Stockholms län

4.1.2. "svårnedbrytbara."

Omfattning:

- Som svårnedbrytbar räknas aktiv läkemedelssubstans som ej uppfyller kraven för lättnedbrytbarhet enligt test (No. 301: Ready biodegradability. OECD Guidelines for the testing of chemicals 1; no. 3:1-62.)

4.1.2. "läkemedelsrester"

Omfattning:

- Aktiv läkemedelssubstans

Avgränsning:

- Från användare utsöndrade nedbrytningsprodukter av aktiva läkemedelssubstanser ingår ej (ofullständigt kunskapsunderlag om utsöndrade nedbrytningsprodukter föreligger)
- Produkter från bionedbrytning i mark, luft eller vatten ingår ej (ofullständigt kunskapsunderlag om sådan nedbrytning föreligger)

4.1.3. "handlingsplaner för att minska läkemedelsrester..."

Följande kriterier gäller för begreppet handlingsplan:

1. Handlingsplanen ska innehålla mål, tidplan och ansvarfördelning.
2. Handlingsplanen ska innehålla en beskrivning av hur läkemedelsrester ska minskas och/eller hållas på lägsta möjliga nivå.
3. Handlingsplanen ska vara beslutad av förvaltningen/bolagets nämnd eller styrelse och implementerad i verksamheten.

4. Handlingsplanen ska revideras årligen i samband med budgetarbetet.

4.2. Vem är berörd?

- Beställare vård och Miljöavdelningen inom LSF
- Alla förvaltningar och bolag som bedriver sluten vård, öppen vård eller ambulanssjukvård bekostad av landstinget
- Folktandvården

4.3. Hur skall redovisningen ske?

Miljöavdelningen vid LSF distribuerar årligen via landstingets centrala rutiner för årsredovisning och delårsredovisning uppgifter till alla berörda förvaltningar/bolag om vilka uppgifter som skall inrapporteras till miljöavdelningen och när detta skall ske.

- Inom landstingsstyrelsens förvaltning skall
 - Miljöavdelningen skall redovisa de centrala åtgärder som vidtagits för att minska läkemedelsrester i mark, vatten och luft
 - Beställare vård redovisa de åtgärder som vidtagits i vårdbeställningarna samt inom ambulanssjukvården
- Förvaltningar och bolag inom sluten och öppen vård bekostad av landstinget skall redovisa handlingsplaner enligt 4.1.3.
- Folktandvården skall redovisa handlingsplan enligt 4.1.3.

Miljömål 5 Lustgasutsläpp från vården

Vision

Lustgasutsläpp från landstingets verksamheter eliminerade.

Mål för perioden

En testanläggning för rening av lustgas i frånluft ska vara i drift senast år 2004. Ambitionen är att lustgasutsläpp från landstingets verksamheter till atmosfären år 2006 skall vara reducerade till hälften jämfört med år 2001.

Specificering

5.1. Vad menas och varför?

5.1.1. ”Lustgasutsläpp..”

Med lustgasutsläpp avses utsläpp till atmosfären av lustgas använd för smärtstillning inom landstingets operations- eller förlossningsverksamhet.

5.1.2 ”..landstingets verksamheter..”

Omfattning:

- Operations- eller förlossningsverksamhet bekostad av landstinget
- Folktandvården

Avgränsning:

- Landstingsverksamheter utanför de som nämns ovan
- Vård bekostad av landstinget utförd utanför Stockholms län

5.1.3. ”..reducerade till hälften..”

Reduktion av utsläpp kan åstadkommas genom minskad förbrukning, genom uppsamling och/eller genom destruktion. Om ingen uppsamling eller destruktion förekommer skall utsläpp likställas med förbrukning (måttenheter kg). Om uppsamling och/eller destruktion förekommer skall utsläpp beräknas som förbrukad mängd minus uppsamlad/destruerad mängd.

5.2. Vem är berörd?

- Alla förvaltningar och bolag inom landstinget som bedriver operations- eller förlossningsverksamhet och där lustgas används för smärtlindring.
- Folktandvården

5.3. Hur skall redovisningen ske?

Miljöavdelningen vid LSF distribuerar årligen via landstingets centrala rutiner för årsredovisning och delårsredovisning uppgifter till alla berörda förvaltningar/bolag om vilka uppgifter som skall inrapporteras till miljöavdelningen och när detta skall ske.

Berörda bolag och förvaltningar skall årligen redovisa sin totala förbrukning av lustgas (måttenheter kg). Om uppsamling/destruktion förekommer skall denna redovisas separat, med förklaring till hur beräkningen gjorts. Som jämförelsetal skall anges den totala förbrukningen av lustgas år 2001.

Berörda verksamheter som inte installerat utrustning för uppsamling/destruktion av lustgas skall ange hur man planerar att bidra till att målet om reduktion till utgången av 2006 nås.

Miljömål Verksamhetsanknutna miljöfrågor

Vision

Genom resurshushållning, kretsloppstänkande och användning av förnybara resurser är verksamheten ekologiskt långsiktigt hållbar.

Mål för perioden

Den enskilda verksamheten har ett miljöprogram som integrerar hantering av myndighetskrav, verksamhetens bidrag till landstingets övergripande miljömål och verksamhetens egna, lokala miljömål. Miljöprogrammets mål uppnås med hjälp av ett miljöledningssystem, som ska vara certifierat senast år 2003.

Specificering

6.1. Vad menas och varför?

6.1.1. ”resurshushållning”

Med resurshushållning avses hushållning med resurser i form av förbrukning av produkter, som används inom landstingets verksamheter.

6.1.2. ”kretsloppstänkande”

Med kretsloppstänkande avses ett arbetssätt där produkter inköps och används, vars materia kan återvinnas och användas på nytt i nya produkter efter det att produkten är förbrukad i landstingsverksamheten.

6.1.3. ”användning av förnybara resurser”

Med användning av förnybara resurser avses användning av produkter, som framställts av förnybar råvara. Förnybara resurser kommer definitionsmässigt aldrig att ta slut, om de inte används i för hög utsträckning i förhållande till återväxten.

6.1.4. ”myndighetskrav”

Med myndighetskrav menas svensk lagstiftning, rekommendationer från Naturvårdsverket, regler, riktlinjer, rutiner och förelägganden från länsstyrelsen, kommuner och andra myndigheter.

6.1.5. ”landstingets övergripande miljömål”

Med landstingets övergripande miljömål menas miljömålen i Miljö Steg 4.

6.1.6. ”verksamhetens egna, lokala miljömål”

Med verksamhetens egna, lokala miljömål menas de miljömål, som förvaltningar och bolag har utformat med utgångspunkt från sina betydande miljöaspekter, landstingsövergripande miljömål samt myndighetskrav.

6.1.7. "miljöledningssystem"

Med miljöledningssystem menas del av en organisations ledningssystem, som används för att utveckla och införa organisationens miljöpolicy och för att hantera dess miljöaspekter.

6.1.8. "certifierat miljöledningssystem"

Med certifierat miljöledningssystem menas att ett ackrediterat företag har granskat och godkänt att miljöledningssystemet följer en godkänd standard för miljöledning.

6.1.9 Ersättning

Rutin för ekonomisk ersättning för uppnådda kvalitetskrav, där bland annat uppfyllda miljökrav ingår, finns upprättad inom Beställare Vård inom LSF.

För externa verksamheter med en omslutning överstigande 15 mkr, som har vårdavtal med landstinget, krävs miljöcertifiering. För externa verksamheter med en omslutning på mindre än 15 mkr, som har vårdavtal med landstinget kan ett förenklat system användas, som tillhandahålls av LSF och som inte fordrar certifiering utan miljödiplomer.

6.2. Vem är berörd?

- Alla förvaltningar och bolag inom landstinget och som landstinget har rådighet över.

6.3. Hur skall redovisningen ske?

Miljöavdelningen vid LSF distribuerar årligen via landstingets centrala rutiner för årsredovisning och delårsredovisning uppgifter till alla berörda förvaltningar/bolag om vilka uppgifter som skall inrapporteras till miljöavdelningen och när detta skall ske.

Målet är uppnått när alla förvaltningar och bolag har certifierade miljöledningssystem. Rutiner för att certifikaten vidmakthålls skall också finnas.

Samtliga förvaltningar och bolag skall ange när certifieringen gjordes alternativt när så skall ske.

Landstingsstyrelsen flyttade fram tidpunkten, när certifieringarna skulle vara genomförd till utgången av år 2004. Vissa förvaltningar och bolag har sökt och beviljats dispens till 2005 och 2006.